

**ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра харчових технологій та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою

д.т.н., професор _____ О. П. Прісс

«___» _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Бджільництво»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство»
за ОПП Садівництво та виноградарство
(на основі повної загальної середньої освіти)

Факультет агротехнологій та екології

2022 – 2023 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Бджільництво» здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство». – Запоріжжя, ТДАТУ, 2022 – 10 с.

Розробник: к.с.г.н., доцент Андрущенко М.В.,

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Харчові технології та готельно-ресторанна справа»

Протокол № 1 від “ 29 ” серпня 2022 року

Завідувач кафедри ХТГРС

проф. _____ Олеся ПРІСС

Схвалено методичною комісією факультету АТЕ зі спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» (на основі повної загальної середньої освіти)

Протокол від № 1 “ 31 ” серпня 2022 року

Голова, доц. _____ Любов ЗДОРОВЦЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів 4	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство» (шифр і назва)	Вибіркова		
	Спеціальність: 203 «Садівництво та виноградарство» (шифр і назва)			
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Курс	Семестр	
Змістових модулів – 2		2 -й	4-й	
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 2 самостійна робота студента – 7		Вид занять	Кількість годин	
		Лекції	10	
		Лабораторні заняття	-	
		Практичні заняття	10	
		Семінарські заняття	-	
		Навчальна практика	30	
		Самостійна робота	70	
		Форма контролю: Диференційований залік		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета формування у студентів знань і вмінь з наукових основ бджільництва, систем щодо підвищення продуктивності і рентабельності галузі бджільництва; біології бджолої сім'ї, розведення та утримання бджолиних сімей, кормової бази бджільництва, запилення сільськогосподарських рослин бджолами, хвороби бджіл, їх лікування та профілактика

Завданнями дисципліни є вивчити:

- біологію бджолої сім'ї;
- життєвий цикл протягом року;
- основні правила годівлі, утримання та розведення бджіл, кормової бази;
- технологію одержання продукції;
- хвороби і шкідники бджіл та організацію бджільництва.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати стан і перспективи розвитку бджільництва в Україні; біологічні особливості розвитку різних порід бджіл; поширення та потенціал їх продуктивності; технологію утримання і річний цикл життєдіяльності бджолої сім'ї.

вміти: застосовувати сучасні технології догляду за бджолиними сім'ями, оцінювати їх стан, наявність і якість корму в різні пори року; запроваджувати прогресивні методи виробництва продукції бджільництва і запилення сільськогосподарських культур; захищати бджіл від токсикозів, визначати хворі сім'ї і надавати їм своєчасну допомогу.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1: Біологія бджолої сім'ї

Тема 1. Основи бджільництва. [1 с. 51...118; 2 с. 113...185; 3 с. 17...128; 4 с. 55...124; 7 с. 76...103]

Вивчити біологію бджолиних сімей, їх життєвого циклу протягом року, основних правил утримання та розведення бджіл, кормової бази, запилення ентомофільних культур, технологій виробництва продукції, хвороби і шкідників бджіл та організації бджільництва.

Тема 2. Продукти бджільництва. [1 с. 51...118; 2 с. 113...185; 3 с. 17...128; 4 с. 55...124; 7 с. 76...103]

Поняття відкачування, обробки і зберігання меду. Навчитись визначати основні сорти і оцінювати якість меду за органолептичними ознаками та фізико-хімічними властивостями.

Тема 3. Утримання та розведення бджіл.

Форми розмноження бджіл: відтворення особин бджолої сім'ї (збільшення кількості робочих бджіл, маток і трутнів) та розмноження бджолиних сімей (поділ сімей з утворенням нових біологічних і господарських одиниць). Інвентар бджоляра. Утримання бджіл (вулики). Основні прийоми догляду за бжолами.

Змістовий модуль 2: Медоноси.

Тема 4. Вплив зовнішніх факторів на життєдіяльність бджіл.

На відміну від зовнішніх кліматичних умов, які по більшій частині безпосередньо впливають на фізіологічний стан і життєдіяльність бджіл, зовнішні поверхневі умови впливають на бджолину родину найчастіше побічно через величину медозбору й створення умов для нормальної літної діяльності.

Тема 5. Основні хвороби бджіл.

Захворювання і шкідники, які ослабляють бджолині сім'ї, зменшують вихід продукції та ефективність запилення рослин. Вживання заходів які можуть сприяти зменшенню загибелі бджіл. Небезпечні хвороби дорослих бджіл і розплоду. Набуття вміння розпізнавати ознаки захворювання.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			ЛК	ЛР	ПР	СР	
Змістовний модуль 1							
1-2	Лекція 1	Основи бджільництва	2				
	Практична робота 1	Зовнішня будова робочої бжолки.		2			10
	Самостійна робота 1	Способи розмноження і формування нових бджолиних сімей.				15	4
3-4	Лекція 2	Продукти бджільництва.	2				
	Практична робота 2	Породи бджіл.		2			10
	Самостійна робота 2	Весняна ревізія бджіл.				15	3
5-6	Лекція 3	Утримання та розведення бджіл.	2				
	Практична робота 3	Кормова база для бджіл.		2			10
	Самостійна робота 3	Робота при головному медозборі.				15	3
7-8	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1			6	6		45	50
9,10, 11,12	Навчальна практика				30		
13-14	Лекція 4	Вплив зовнішніх факторів на життєдіяльність бджіл.	2				
	Практична робота 4	Форма та розмір рамки.		2			15

	Самостійна робота 4	Підготовка сімей до зимівлі.				15	5
15- 16	Лекція 5	Основні хвороби бджіл.	2				
	Практична робота 5	Інвентар для роботи із хворобами.		2			15
	Самостійна робота 5	Кочівля пасіки.				10	5
17-18	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
	Всього за змістовий модуль 2		4	4	-	25	50
	Всього з навчальної дисципліни		10	10	30	70	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ 1

1. Основи бджільництва.
2. Склад бджолиної сім'ї.
3. Порода і її структура.
4. Будова тіла бджолиних особин
5. Методи розведення.
6. Гніздо медоносних бджіл.
7. Робочі бджоли.
8. Продукти бджільництва.
9. Бджолиний віск та прополіс.
10. Інші продукти бджільництва.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ 2

1. Фізіологічний стан бджіл.
2. Життєдіяльність бджіл.
3. Зовнішні поверхневі умови впливають на бджолину родину.
4. Величину медозбору й створення умов для нормальної літньої діяльності.
5. Основні хвороби бджіл.
6. Захворювання і шкідники.
7. Загибель бджіл.
8. Небезпечні хвороби дорослих бджіл і розплоду.
9. Ознаки захворювання.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Поліщук В.П., Гайдар В.А. Пасіка: - К., 2008. – 284 с.
2. Мегедь О.Г., Поліщук В.П. Бджільництво. – К.: Вища школа. Головне видавництво, 1987.- 325с.
3. Довідник пасічника /В.П. Поліщук, В.А.Гайдар, М.І. Чергик та ін.; За ред. В.П. Поліщука. – 2-е вид., перероб. і доп.- К. Урожай, 1990.-242с.
4. Поліщук В.П. Бджільництво: Підручник. – К.: школа, 2001. – 287с.
5. Лебедев В.И., Билаш Н.Г. Биология медоносной пчелы.- М.:„Агропромиздат”, 1991.- 239с.

Допоміжна

1. Бджільництво /А.І. Черкасова, В.М. Блонська, П.О. Губа та ін.: За ред., А.І. Черкасової .- К.: Урожай, 1989. – 304с.
2. Поліщук В.П., Гайдар В.А. Пасіка. – К.: „Ділова Україна”. 1993.-272 с.
3. Кормова база бджільництва. Чергик М.І., Бага О.М.- К.: Урожай, 1967.- 168с.
4. Карпатські бджоли: Довідник (Г.А. Аветисян, В.О. Губін, М.К. Шевчук та ін.; Відп. За вип.. В.А.Гайдар та В.П. Пилипенко). – Ужгород: Карпати, 1981.-224 с.
5. Лукоянов В.Д., Павленко В.Н. Пчеловодный инвентарь, пасечное оборудование: Справочник. – Агропромиздат, 1988.- 160с.
6. Белик Э.В. Большой современный справочник пчеловода.- Донецк: ООО ПКФ «БАО»,2004. -544с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ – <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ – <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри ХТГРС